

Quickscan natuurtoets

Kottenseweg 132 in Winterswijk-Brinkheurne

In opdracht van Dhr. Navis

Colofon

Rapportnummer	: 1507
Projectnummer	: 2464
Opdrachtgever	: Dhr. H. Navis
Contactpersoon	: Dhr. H. Navis
Opdrachtnemer	Staring Advies Jonker Emilweg 11 6997 CB Hoog-Keppel 0314 641910 info@staringadvies.nl www.staringadvies.nl IBAN NL87 RABO 03 88 40 73 44 Btw nr. NL8076.79.616.B01 KvK 09100544
Auteur(s)	: Ing. R. Boerboom
Controle	: Drs. L.M.A. Witjes
Status	: Definitief
Datum	: 21-04-2015
Foto voorblad	: Achterzijde van de voormalige maalterij
Wijze van citeren	: Boerboom, R., 2015. Quicksan natuurtoets, Kottenseweg 132 in Winterswijk-Brinkheurne. Staring Advies, Hoog-Keppel.

Eigendom

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever. Het rapport blijft eigendom van de opdrachtgever. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Staring Advies accepteert daarom op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van eventuele beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Staring Advies uitgevoerde onderzoek neemt. Staring Advies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Staring Advies; opdrachtgever vrijwaart Staring Advies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Kwaliteitszorg

Staring Advies is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het Netwerk Groene Bureaus is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoud

Colofon	1
1 Inleiding en doel	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Doel	3
2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden	4
2.1 Gegevens plangebied	4
2.2 Beschrijving van het plangebied	4
2.3 Geplande werkzaamheden	4
3 Beschermde status plangebied	7
3.1 Gelders Natuurnetwerk	7
3.2 Natura 2000	9
4 Het ecologisch onderzoek	10
4.1 Methode	10
4.2 Resultaten	11
5 Flora- en faunawet	19
5.1 Toetsing aan de Flora- en faunawet	19
5.2 Wettelijke consequenties	24
6 Conclusie	25
7 Bijlagen	26
Bijlage 1 Impressie plangebied	27
Bijlage 2 Wettelijk kader Flora- en faunawet	28

1 Inleiding en doel

1.1 Inleiding

Bij een ruimtelijke ontwikkeling verlangt de huidige wetgeving een gedegen onderzoek naar flora en fauna in verband met de zorgplicht die de Flora- en faunawet een plannenmaker oplegt. Het plan is om de locatie van een voormalige maalderij opnieuw in te richten, waarbij 11 nieuwe woningen en een bedrijfsruimte gerealiseerd worden. De heer Navis is betrokken bij deze plannen en heeft Staring Advies gevraagd om een quickscan natuurtoets uit te voeren.

1.2 Doel

Het doel van de quickscan is om snel te inventariseren of door de geplande ontwikkelingen schade kan ontstaan aan populaties van beschermde soorten flora en/of fauna en hoe deze schade beperkt of gecompenseerd kan worden.

Tijdens de uitvoering van het verkennende natuuronderzoek is het voorkomen van beschermde soorten planten en dieren op de locatie nagegaan. Daarnaast is onderzocht op welke wijze de plannen voor de locatie in overeenstemming kunnen worden gebracht met hetgeen bepaald is in de Flora- en faunawet.

Dit rapport is opgesteld conform het voorschrift zoals opgenomen in het aanvraagformulier "Aanvraag ontheffing, ingevolge artikel 75, vierde lid, onderdeel C, Flora- en faunawet (Ontheffing voor ruimtelijke ingrepen)".

2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden

2.1 Gegevens plangebied

Locatie: Kottenseweg 132
Plaats: Winterswijk-Brinkheurne
Gemeente: Winterswijk
Provincie: Gelderland

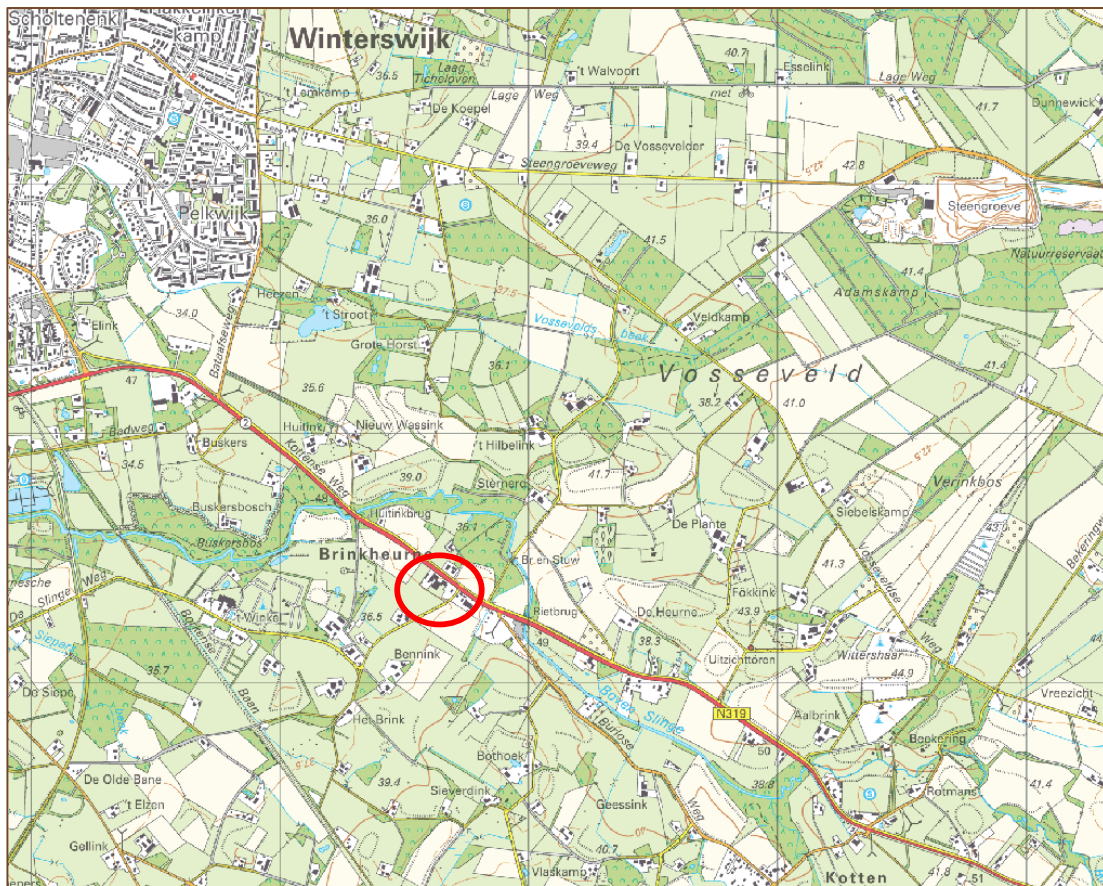
2.2 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied is gelegen in de gemeente Winterswijk, in het buurtschap Brinkheurne. Het plangebied ligt ten zuidoosten van Winterswijk (zie figuur 1). Het plangebied betreft de leegstaande maalderij, met bijbehorende loods, schuur en omliggend terrein. De directe omgeving van het plangebied bestaat uit graslandpercelen, wegen en bebouwing (zie figuur 2).

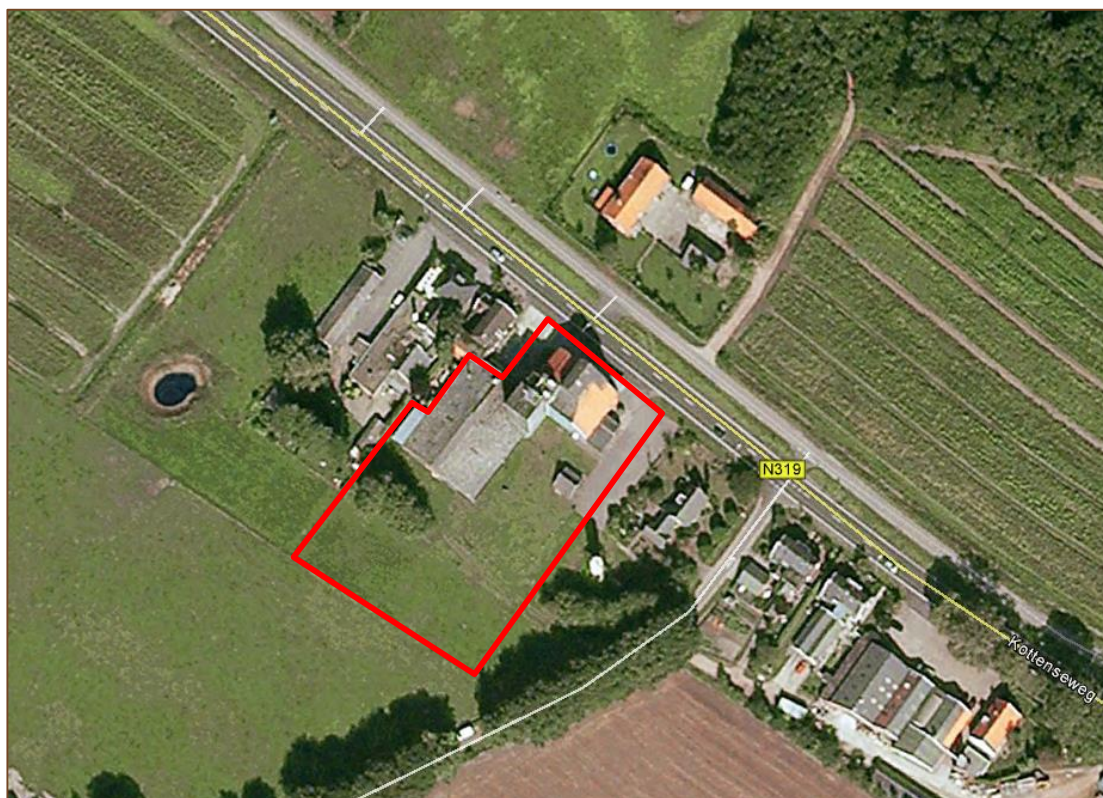
Het plangebied bestaat uit de voormalige maalderij, met aan de achterzijde een opslagloods, een klein vrijstaand schuurtje en omliggend grasland en een gedeelte asfaltverharding. Het grasland is in gebruik als paardenwei. De bebouwing van de maalderij bestaat grotendeels uit enkelsteens muren en een pannendak zonder dakbeschoot. De te slopen loods heeft deels enkelsteens gemetselde gevels en deels houten planken gevels. Het dak bestaat grotendeels uit asbest golfplaten zonder dakbeschoot. De kleine, te slopen schuur betreft een houten timmerwerk dat dienst doet als dierenverblijf (zie figuur 2 en bijlage 1).

2.3 Geplande werkzaamheden

De leegstaande maalderij zal opnieuw ingericht worden, waarbij 11 woningen en een bedrijfsruimte gerealiseerd worden. De 11 woningen bestaan deels uit vrijstaande (nieuw te bouwen) woningen en deels uit appartementen in de voormalige maalderij zelf. Daarnaast wordt er een bedrijfsruimte ingericht in de maalderij (zie figuur 3). Een loods en een kleine houten schuur worden gesloopt.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (rood). Bron: Kadaster, 2012.

Figuur 2. Luchtfoto van het plangebied (rood). Bron: Google Earth, 2015.

Figuur 3. Inrichtingsschets voormalige maalterij Kottenseweg 132 in Winterswijk-Brinkheurne.

3 Beschermd status plangebied

3.1 Gelders Natuurnetwerk

In de Omgevingsvisie is de herijkte Ecologische Hoofdstructuur (EHS) ruimtelijk vastgelegd en gaat het in Gelderland verder onder een andere naam. Voor de EHS komen twee nieuwe natuurcategorieën in de plaats: het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Gelderse Groene Ontwikkelingszone (GO).

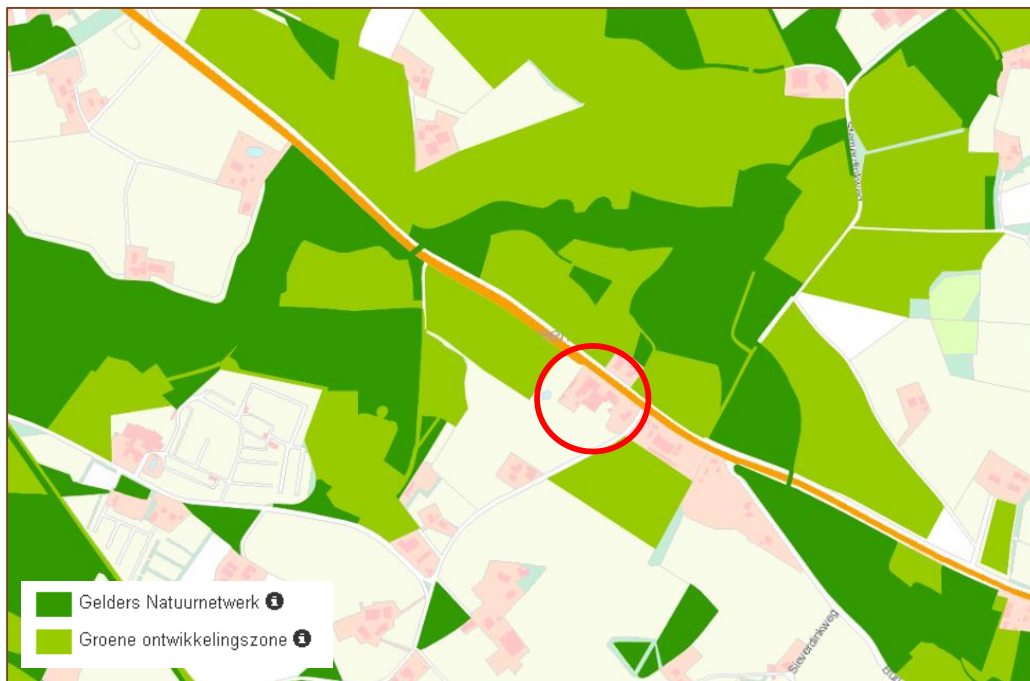
3.1.1 Gelders Natuurnetwerk (GNN)

Het GNN bestaat uit alle bestaande natuur en een zoekgebied voor nog te realiseren nieuwe natuur. In het Gelders Natuurnetwerk (GNN) geldt: in de basis hier geen nieuwe initiatieven. Er zijn enkele uitzonderingen mogelijk. Dat zijn ontwikkelingen van een groot algemeen of provinciaal belang of waarvoor - overtuigend gemotiveerd – geen alternatieven bestaan. Voor dergelijke uitzonderingen gelden specifieke spelregels die garanderen dat het Gelders Natuurnetwerk in stand blijft (het nee, tenzij principe). Dat betekent dat hier geen ruimte is voor nieuwe projecten die de aanwezige en potentiële natuurwaarden significant aantasten.

3.1.2 Groene Ontwikkelzone (GO)

De GO is een gebied waar partners en partijen worden uitgenodigd om actief 'groene' doelen mee te helpen realiseren. Er is in dit gebied ruimte voor de verdere ontwikkeling van bestaande en bij het gebied behorende bedrijvigheid of bewoning. Afhankelijk van het type en de schaal van de ontwikkeling vraagt de provincie om een (extra) bijdrage te leveren aan de GO.

Het plangebied ligt niet in het GNN of in een GO (zie figuur 4). Ten noorden van het plangebied stroomt de Boven Slinge, welke samen met omliggende bospercelen, is aangewezen als bestaande natuur binnen de GNN. Tussen deze bospercelen en de Boven Slinge liggen diverse groene ontwikkelzones als verbindend element.

Figuur 4. Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van het Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone, bron: Provincie Gelderland 2015.

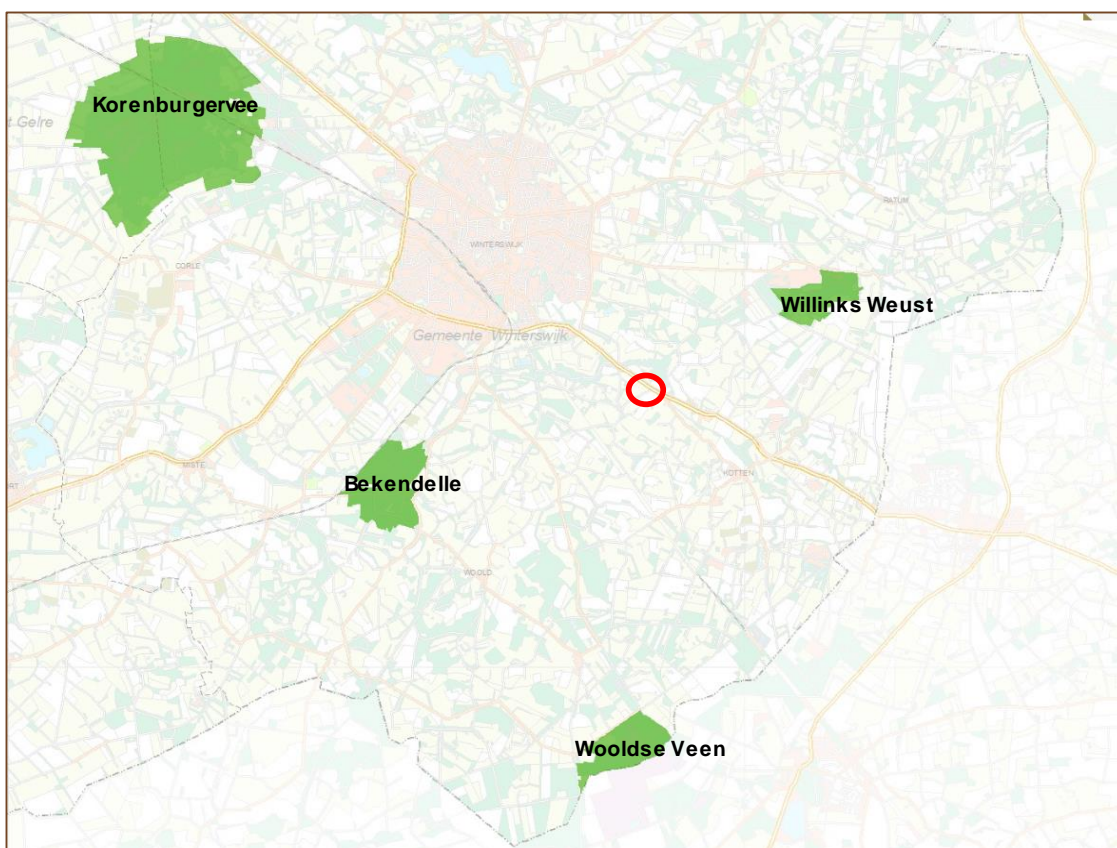
3.1.3 Effectbeoordeling GNN

In het plangebied wordt een voormalige maalterij opnieuw ingericht ten behoeve van kleinschalige woningbouw en bedrijfsruimte.

Er vindt geen ruimtebeslag op bestaande natuur of groene ontwikkelzones plaats. Bij het toetsingskader van het GNN is geen sprake van externe werking. Nadelige effecten voor, tijdens en na inrichting van het plangebied op het GNN en de GO zijn niet te verwachten door de aard van de werkzaamheden en de afstand ten opzichte van de bestaande natuurgebieden en ontwikkelzones. De kernkwaliteiten van het GNN worden niet aangetast. Er hoeft geen verdere toetsing uitgevoerd te worden.

3.2 Natura 2000

De Europese Unie heeft een zeer gevarieerde en rijke natuur, die van grote biologische, esthetische en economische waarde is. Om deze natuur te behouden heeft de Europese Unie het initiatief genomen voor Natura 2000. Dit is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden. Voor Nederland gaat het in totaal om 162 gebieden. Het plangebied ligt niet in of nabij een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Willinks Weust' ligt op enige afstand (ruim 2 km) van het plangebied (zie figuur 5). Overige Natura 2000-gebieden (o.a. Korenburgerveen, Wooldse Veen en Bekendelle) liggen op grotere afstand, vanaf 3 km.

Figuur 5. Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van de Natura 2000-gebieden 'Willinks Weust', 'Bekendelle', 'Korenburgerveen' en 'Wooldse Veen' (groen), bron: Provincie Gelderland 2015.

3.2.1 Effectbeoordeling Natura 2000

Ruimtelijke ingrepen in of nabij Natura 2000 gebieden zijn niet toegestaan wanneer deze significante negatieve effecten op de kernkwaliteiten veroorzaken. Door de afstand tot het Natura 2000 gebied 'Willinks Weust' en overige Natura 2000 gebieden en de geplande ontwikkelingen in het plangebied zijn nadelige effecten op deze beschermde Natura 2000 gebieden niet te verwachten. Verdere toetsing of een vergunningsaanvraag in het kader van de Natuurbeschermingswet is niet noodzakelijk.

4 Het ecologisch onderzoek

4.1 Methode

Het verzamelen van gegevens heeft op twee manieren plaatsgevonden: via een literatuuronderzoek en er is gericht veldonderzoek uitgevoerd.

4.1.1 Literatuuronderzoek

De volgende relevante verspreidingsatlassen op het gebied van flora en fauna zijn geraadpleegd:

- a. Atlas van de Flora van Oost-Gelderland
- b. Atlas van Nederlandse Broedvogels
- c. Werkatlas Zoogdieren van Gelderland
- d. Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland 1985 – 2005
- e. Vissenatlas Gelderland
- f. De dagvlinders van Nederland
- g. De Nederlandse libellen

4.1.2 Veldonderzoek

Het plangebied is door een onderzoeker van Staring Advies onderzocht om de aanwezige biotopen te kunnen beschrijven, om een inschatting te kunnen maken van de mogelijk aanwezige beschermde soorten en incidentele waarnemingen te kunnen doen van beschermde flora en fauna (zie tabel 1).

Onderzoeker	Bezoekronde	Datum	Tijd	Weersomstandigheden
R. Boerboom	1	15-04-2015	14.00 uur	Onbewolkt, droog, 23°C, wind 2-3 Bft

Tabel 1. Veldonderzoek.

4.2 Resultaten

Deze paragraaf bespreekt de resultaten van het literatuuronderzoek en het veldonderzoek.

4.2.1 Literatuuronderzoek

Flora

De Atlas van de Flora van Oost-Gelderland geeft voor het kilometerhok (248-441) waarbinnen het plangebied zich bevindt, de aanwezigheid van de volgende licht beschermde plantensoorten weer: brede wespenorchis en gewone vogelmelk (Flora- en faunawet, tabel 1). Waarnemingen van matig of streng beschermde soorten zijn niet bekend geworden vanuit de omgeving van het plangebied. Tijdens het veldbezoek wordt een inschatting gemaakt of bovenstaande en andere beschermde plantensoorten voor kunnen komen in het plangebied en de directe omgeving.

Broedvogels

Raadpleging van de Atlas van Nederlandse Broedvogels van SOVON vogelonderzoek Nederland heeft voor de omgeving van het plangebied het voorkomen van een aantal broedvogels aangetoond. Een deel van de vogelsoorten kunnen een territorium bezetten in het plangebied of in de directe omgeving hiervan, waardoor ze gebruik kunnen maken van het plangebied. Het betreft hier vooral algemene vogelsoorten van bos, het agrarisch cultuurlandschap en water. Naast algemene soorten als boomklever, boomkruiper, fitis, glanskop, houtduif, wilde eend, zanglijster en zwarte kraai zijn er een aantal Rode Lijstsoorten aangetroffen in het betreffende atlasblok. Het betreft soorten die mogelijk ook in het plangebied voor kunnen komen zoals boerenzwaluw, grauwe vliegenvanger, kneu, en ringmus. Ook de grote gele kwikstaart, havik, huismus, en ransuil, waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn, zijn in de omgeving van het plangebied aangetroffen. Tijdens het veldbezoek wordt een inschatting gemaakt of deze vogelsoorten voor kunnen komen in het plangebied of directe omgeving, waardoor ze mogelijk negatieve effecten ondervinden van de geplande ruimtelijke ontwikkelingen.

Zoogdieren

De digitale zoogdieratlas van de Zoogdierverseniging VZZ (www.zoogdieratlas.nl) maakt voor het kilometerhok (248-441) waarbinnen het plangebied ligt melding van een aantal beschermde zoogdiersoorten. Het betreft de volgende soorten:

- Flora- en faunawet, tabel 1 (licht beschermd): aardmuis, bosmuis, egel, haas, huisspitsmuis, konijn, mol, ree, veldmuis en wezel.
- Flora- en faunawet, tabel 2 (matig beschermd): eekhoorn.
- Flora- en faunawet, tabel 3 (streng beschermd): das, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.

Tijdens het veldbezoek wordt een inschatting gemaakt of er beschermde soorten voor kunnen komen in het plangebied en in de directe omgeving.

Amfibieën, reptielen en vissen

De Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland 1985 – 2005 en Vissenatlas Gelderland maken voor de omgeving van het plangebied melding van de volgende beschermde soorten:

- Flora- en faunawet, tabel 1 (licht beschermd): bruine kikker, groene kikker complex, gewone pad en kleine watersalamander.
- Flora- en faunawet, tabel 3 (streng beschermd): beekprik en kamsalamander.

Tijdens het veldbezoek wordt een inschatting gemaakt of deze beschermde soorten en andere beschermde amfibieën, reptielen en vissen voor kunnen komen in het plangebied en de directe omgeving.

Ongewervelde dieren

Raadpleging van diverse websites en literatuur heeft niet de aanwezigheid van beschermde ongewervelde dieren in en in de directe omgeving van het plangebied aangetoond.

4.2.2 Veldonderzoek

In deze paragraaf worden per soortgroep de resultaten van het veldonderzoek besproken.

Flora

Het plangebied bestaat uit een voormalige maalterij met paardenwei en bestrating. Aan de rand van het plangebied staan enkele bomen en tuinbeplantingen. In de paardenwei groeien algemene plantensoorten als madeliefje, paarse dovenetel, hondsdraf, vroegeling en algemene grassoorten. Het overige deel van het plangebied bestaat uit bebouwing en asfaltverharding zonder vegetatie.

De literatuur maakt melding van de licht beschermde soorten brede wespenorchis en gewone vogelmelk (Flora- en faunawet, tabel 1) voor de omgeving van het plangebied. Er zijn tijdens het veldbezoek geen groeilocaties van deze en eventueel andere beschermde plantensoorten aangetroffen. Gezien de voedselrijke situatie en het intensieve gebiedsgebruik worden er ook geen beschermde plantensoorten verwacht.

Broedvogels

Een volledige broedvogelkartering heeft niet plaatsgevonden. Tijdens het veldbezoek zijn in en rond het plangebied de volgende vogelsoorten aangetroffen: boerenzwaluw, gaai, houtduif, huismus, kauw, koolmees, putter, spreeuw, vink, witte kwikstaart en zwarte roodstaart. De boerenzwaluw broedt in het te slopen schuurtje dat in gebruik is als dierenverblijf (zie figuur 6). De witte kwikstaart broedt onder een afdak van de maalterij (zie figuur 7). Hier is ook een oud nest van vermoedelijk een merel of Turkse tortel aangetroffen (zie figuur 8). Kauwen proberen aan verschillende zijden van de maalterij een nest te maken. De zwarte roodstaart broedt vermoedelijk in/aan de te slopen loods aan de achterzijde van de maalterij.

Jaarrond beschermde nesten

De vaste rust- en verblijfplaatsen en nesten van grote gele kwikstaart, havik, huismus en ransuil zijn jaarrond beschermd. Deze soorten zijn in de omgeving van het plangebied aangetroffen (zie paragraaf 4.2.1). Tijdens het veldbezoek zijn geen van deze soorten of andere soorten waarvan de nestlocaties jaarrond beschermd aangetroffen in het plangebied. Net buiten het plangebied is de huismus aangetroffen.

Grote gele kwikstaart

In het verleden (2007) is de soort aangetroffen in het plangebied (zie paragraaf 4.2.1). Recent is de soort hier niet meer waargenomen. De soort broedt zowel in speciale nestkasten als in allerlei nissen/holen aan bebouwing, bruggen en sluisdeuren. Er zijn in het plangebied geen speciale nestkasten aanwezig voor de soort. Mogelijk heeft de soort in/aan de bebouwing in het plangebied of naastgelegen panden gebroed. Tijdens het veldbezoek is de soort niet aangetroffen in het plangebied of de directe omgeving. Er mag vanuit worden gegaan dat het plangebied niet (meer) in gebruik als broedlocatie.

Havik en ransuil

Voor deze soorten ontbreken geschikte nestgelegenheden in de vorm van forse bomen in bosschages met voldoende rust en dekking. Het plangebied is geen (essentieel) leefgebied voor deze soorten.

Huismus

Net ten noordwesten van het plangebied zijn territoriumindicerende huismussen aangetroffen. De mussen broeden hier waarschijnlijk onder het pannendak van de woning. De mussen vertoonden geen binding met het plangebied. Het plangebied is geen essentieel onderdeel van het functioneel leefgebied van deze huismussen. Incidenteel kan een foeragerende huismus in of direct grenzend aan het plangebied aangetroffen worden.

Overige jaarrond beschermde nesten

De te slopen loods en de te renoveren maalderij zijn potentieel geschikt als broedlocatie voor de kerkuil en steenuil. Echter zijn de meeste potentiële invliegopeningen afgedicht, waardoor de binnenzijde van de panden grotendeels niet bereikbaar zijn voor deze vogelsoorten. Er zijn geen waarnemingen van deze soorten bekend (zie paragraaf 4.2.1). Beide soorten zijn ook niet aangetroffen tijdens het veldbezoek. Er zijn geen sporen aangetroffen, zoals uitwerpselen, prooiresten, braakballen of veren. Er bevinden zich geen nestkasten voor deze soorten in het plangebied. Het plangebied is niet in gebruik als nestlocatie voor deze of andere gebouwbewonende soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Incidenteel kan een foeragerende kerk- of steenuil in of direct grenzend aan het plangebied aangetroffen worden.

Figuur 6. Oud nest van boerenzwaluw in te slopen schuurtje.

Figuur 7. Oud nest van witte kwikstaart onder afdak van de maalderij.

Figuur 8. Oud nest van (waarschijnlijk) merel of Turkse tortel onder afdak van de maalderij.

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn in en rondom de gebouwen sporen van het licht beschermde konijn (Flora- en faunawet, tabel 1) aangetroffen. Daarnaast is op één van de zolders van de maalderij een (niet te determineren) dode muis aangetroffen. Verder wordt de ruimte rondom de gebouwen mogelijk gebruikt als foerageergebied door algemene, licht beschermde soorten als egel, haas, mol en algemene muizensoorten. De te slopen en verbouwen gebouwen zelf zijn niet of nauwelijks van belang voor deze en andere beschermde zoogdiersoorten. De literatuur maakt melding van de matig beschermde eekhoorn (Flora- en faunawet, tabel 2) en de streng beschermde das (Flora- en faunawet, tabel 3) voor de omgeving van het plangebied. Daarnaast is de maalderij potentieel geschikt als verblijfplaats voor de matig beschermde steenmarter (Flora- en faunawet, tabel 2).

Das

De streng beschermde das is in de omgeving van het plangebied waargenomen (zie paragraaf 4.2.1). Het plangebied is echter ongeschikt als leefgebied voor de soort. Er bevinden zich geen dassenburchten of foerageergebieden van de soort in het plangebied. Vermoedelijk komt de waarneming uit de bosrijke omgeving ten noorden van de Kottenseweg (Vosseveld) of het Buskersbos aan de westzijde van het plangebied.

Eekhoorn

De matig beschermde eekhoorn is in de omgeving van het plangebied waargenomen (zie paragraaf 4.2.1). Het plangebied is echter ongeschikt als leefgebied voor de soort. In de aanwezige bomen bevinden zich geen eekhoornnesten. Vermoedelijk komt de waarneming uit de bosrijke omgeving ten noorden van de Kottenseweg (Vosseveld) of het Buskersbos aan de westzijde van het plangebied.

Steenmarter

De verblijfplaatsen van deze soort bevinden zich vaak in bebouwing, bijvoorbeeld onder dakbeschot, in spouwmuren, kruipruimten en rustige zolders. In het plangebied zijn geen steenmarters aangetroffen tijdens het veldbezoek. Ondanks gericht zoeken in en rondom alle ruimten zijn eveneens geen sporen zoals uitwerpselen, latrines, prooiresten, krabsporen etc. aangetroffen. Binnenin de panden bevinden zich weinig schuilgelegenheden voor de steenmarter. Er zijn geen waarnemingen van de soort bekend uit de omgeving van het plangebied (zie paragraaf 4.2.1). Het plangebied is niet in gebruik als vaste rust- en verblijfplaats door de steenmarter.

Overige matig en/of streng beschermde grondgebonden zoogdieren (Flora- en faunawet, tabel 2 en 3) worden niet verwacht. Het plangebied is ongeschikt als leefgebied voor de overige matig en/of streng beschermde grondgebonden zoogdieren. Het bronnenonderzoek bevestigt de afwezigheid van overige matig tot streng beschermde grondgebonden zoogdieren voor de omgeving van het plangebied (zie paragraaf 4.2.1).

Vleermuizen

De literatuur maakt melding van het voorkomen van de volgende vleermuissoorten voor de omgeving van het plangebied: gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis (zie paragraaf 4.2.1). Uit het plangebied zelf zijn geen waarnemingen bekend van verblijfplaatsen van vleermuizen (bron: waarnemingenarchief Staring Advies). Alle vleermuizen zijn streng beschermd: Flora- en faunawet, tabel 3. De te slopen panden zijn ongeschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende soorten als de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis. De gebouwen beschikken niet over een dakbeschot, spouwmuur of andere schuilgelegenheid voor vleermuizen (zie figuur 9 t/m 12). Bovendien is het gebouw door de gaten in het dak erg tochtig. Potentiele invliegopeningen zijn in het verleden grotendeels dichtgemaakt met gaas, doeken of betimmering. Tijdens het veldbezoek zijn aan de binnenzijde van het pand geen vleermuizen aangetroffen. Er zijn ook geen sporen, zoals uitwerpselen of prooiresten, aangetroffen. Een verblijfplaats van gebouwbewonende vleermuizen wordt niet verwacht in de te slopen en verbouwen panden.

Figuur 9 t/m 12. Details van gevels en dak.

In het plangebied bevinden zich geen bomen met geschikte holten, waardoor verblijfplaatsen van boombewonende soorten, zoals de rosse vleermuis en watervleermuis, ook niet verwacht worden. De beplanting rondom de panden is, door de openheid, marginaal geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. De wegbegeleidende beplanting langs De Slingeweg, aan de zuidzijde van het plangebied, is geschikt als foerageergebied en vliegroute voor vleermuizen. Het plangebied maakt geen essentieel onderdeel uit van het leefgebied van vleermuizen.

Amfibieën

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde amfibieën aangetroffen in het plangebied. Het plangebied is door het ontbreken van geschikt voortplantingswater en landhabitat niet van belang als leefgebied voor amfibieën. De, in de literatuur vermelde, licht beschermde amfibieënsoorten (zie paragraaf 4.2.1) zijn elders in het kilometerhok aangetroffen. Mogelijk doorkruist sporadisch een zwervend exemplaar van bijvoorbeeld de bruine kikker of de gewone pad het plangebied. Daarnaast wordt melding gemaakt van de streng beschermde kamsalamander (Flora- en faunawet, tabel 3) voor de omgeving van het plangebied.

Kamsalamander

Matig en streng beschermde amfibieën (Flora- en faunawet, tabel 2/3), zoals de kamsalamander worden niet verwacht. Het plangebied is ongeschikt als leefgebied voor de kamsalamander en andere strenger beschermde amfibieën. Geschikt voortplantingswater en landhabitat ontbreekt voor deze soort. Er zijn geen waarnemingen van overige matig en streng beschermde amfibieën bekend uit de omgeving van het plangebied (zie paragraaf 4.2.1).

Reptielen

Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen aangetroffen en worden ook niet verwacht. In de omgeving van het plangebied komen geen populaties van beschermde reptielensoorten voor (zie paragraaf 4.2.1). In het plangebied ontbreekt het aan geschikt leefgebied voor reptielen.

Vissen

In het plangebied is geen open water aanwezig. Hierdoor ontbreekt geschikt leefgebied voor beschermde vissen. De in de literatuur (zie paragraaf 4.2.1) vermelde streng beschermde beekprik (Flora- en faunawet, tabel 2) is in de Boven Slinge, ten noorden van het plangebied, aangetroffen.

Ongewervelde dieren

Beschermde ongewervelde dieren (dagvlinders/libellen etc.) zijn hier niet aangetroffen en ook niet te verwachten. Het bronnenonderzoek bevestigt dit (zie paragraaf 4.2.1). Geschikt leefgebied ontbreekt voor de beschermde soorten van deze ecologische groep.

5 Flora- en faunawet

5.1 Toetsing aan de Flora- en faunawet

De effecten op de flora en fauna en de wettelijke consequenties zijn ingeschat aan de hand van de geplande werkzaamheden.

Sinds 1 maart 2005 is een nieuwe AMvB van kracht waarin de vrijstellingen worden geregeld met betrekking tot artikel 75 van de Flora- en faunawet. Deze AMvB bestaat uit 3 tabellen waarbij tabel 1 soorten de lichtste bescherming en tabel 3 de zwaarste bescherming genieten (zie bijlage 2). Voor tabel 1 soorten betekent dit dat voor ruimtelijke ontwikkelingen als de op deze locatie geplande werkzaamheden, geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet hoeft te worden aangevraagd. Voor tabel 2 en 3 soorten dient overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen te worden door het nemen van mitigerende maatregelen. Als dit niet mogelijk is dient een ontheffing aangevraagd te worden, in combinatie met het nemen van compenserende maatregelen.

5.1.1 Flora

In het plangebied, bestaande uit een oude maalterij, enkele bijgebouwen, een paardenwei en bestrating, komen geen beschermde plantensoorten voor. Zowel licht beschermde soorten (Flora- en faunawet, tabel 1) als matig en streng beschermde soorten (Flora- en faunawet, tabel 2/3) worden door het ontbreken van geschikte groeiplaatsen in het plangebied en in de directe omgeving niet verwacht. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soortgroep.

5.1.2 Broedvogels

Alle aangetroffen en te verwachten vogelsoorten zijn beschermd krachtens de Flora- en faunawet en de Vogelrichtlijn. Ontheffing voor deze diergroep is niet mogelijk. Dit betekent dat het verstoren, verontrusten, doden en anderszins nadelig beïnvloeden van deze soortgroep niet is toegestaan. Voor vogels geldt dat deze tijdens de broedperiode het meest gevoelig zijn voor verstoring. De rest van het jaar zijn zij flexibeler en is de kans op nadelige effecten door de werkzaamheden voor de individuen aanzienlijk minder. Daarom moet er buiten het broedseizoen gestart worden met de werkzaamheden. Als de werkzaamheden in volle gang zijn bij aanvang van het broedseizoen, is het verstoringeffect op (broed)vogels minimaal. Het broedseizoen ligt, afhankelijk van de weeromstandigheden en aanwezige soorten, ruwweg tussen 15 maart en 15 juli. Broedgevallen buiten deze periode zijn ook beschermd.

Vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn

De literatuur maakt melding van de grote gele kwikstaart, havik, huismus en ransuil als broedvogel voor de omgeving van het plangebied.

Grote gele kwikstaart

In het verleden (2007) is de soort aangetroffen in het plangebied (zie paragraaf 4.2.1). Recent is de soort hier niet meer waargenomen. Mogelijk heeft de soort in/aan de bebouwing in het plangebied of naastgelegen panden gebroed. Tijdens het veldbezoek is de soort niet aangetroffen in het plangebied of de directe omgeving. Er mag vanuit worden gegaan dat het plangebied niet (meer) in gebruik als broedlocatie. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soort.

Aanbeveling

Het wordt aanbevolen om, na afronding van de verbouwing van de maalterij, een speciale nestkast voor deze soort op te hangen aan de gevel, zodat deze zeldzame soort een extra broedgelegenheid erbij krijgt. Vivara.nl beschikt over een geschikte nestkast (zie figuur 13).

Figuur 13. Nestkast Grote Gele Kwikstaart, bron:
http://www.vivara.nl/ctrl/node:94;product:422;/nestkast_grote_gele_kwikstaart

Deze nestkast kan opgehangen worden nabij natuurlijke wateren of grote vijvers. Ophangen aan een huisje, schuurtje of onder een brug of stuw. Bij voorkeur ergens "onder". Dus onder een oversteek van een dak. Niet te hoog (tot 2 meter). Er hoeft geen nestmateriaal toegevoegd te worden. Als de kast onder een brug of stuf wordt gehangen

bij een stromend beekje is de kast ook prima geschikt voor een waterspreeuw (als die er voorkomt).

De nestkast is ook geschikt als kast voor zowel de witte kwik als de zwarte en gekraagde roodstaart en grauwe vliegenvanger. Mocht de kast voor deze soorten gebruikt worden dan kan de nestkast ook bij boerderijen, industriële gebouwen etc. ophangen worden.

Afmetingen: 17 x 20 x 34 cm

Havik en ransuil

Het plangebied is geen essentieel leefgebied voor deze soorten. Door het ontbreken van forse bomen in bosschages met voldoende rust zijn broedgevallen van de havik, ransuil en andere boombewonende soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn uitgesloten in het plangebied. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soorten.

Huismus

Net ten noordwesten van het plangebied zijn territoriumindicerende huismussen aangetroffen. De mussen vertoonden geen binding met het plangebied. Het plangebied is geen essentieel onderdeel van het functioneel leefgebied van deze huismussen. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soorten.

Overige jaarrond beschermde nesten

De te slopen loods en de te renoveren maaldery zijn potentieel geschikt als broedlocatie voor de kerkuil en steenuil. Het plangebied is echter niet in gebruik als nestlocatie voor deze of andere gebouwbewonende soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor de kerkuil, steenuil of overige soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn.

5.1.3 Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn uitsluitend sporen van het algemene, licht beschermde konijn (Flora- en faunawet, tabel 1) waargenomen. De gebouwen zelf zijn niet of nauwelijks van belang voor beschermde zoogdiersoorten, met uitzondering van de matig beschermde steenmarter (Flora- en faunawet, tabel 2). De ruimte rondom de gebouwen in het plangebied worden mogelijk gebruikt als foerageergebied door enkele algemene, licht beschermde soorten als egel, haas, mol en algemene muizensoorten. Voor licht beschermde soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen automatisch de vrijstellingsregeling.

Steenmarter

Van de steenmarter zijn uitsluitend de vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd. Hiervan is geen sprake in het plangebied. De te slopen en verbouwen gebouwen zijn niet in gebruik als verblijfplaats door de steenmarter. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soort.

Overige matig of streng beschermde soorten (Flora- en faunawet, tabel 2 en 3), zoals de in de literatuur vermelde das en eekhoorn worden niet verwacht door het ontbreken van geschikt leefgebied. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing voor deze en overige strikt beschermde zoogdiersoorten is dan ook niet noodzakelijk.

5.1.4 Vleermuizen

Om te bepalen of aanvullend onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk is, worden de resultaten van de quickscan getoetst aan de checklist van Het Protocol voor vleermuisinventarisaties van de Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdiervereniging VZZ. Hieronder zijn de relevante passages uit de checklist weergegeven:

1. Zijn er gebouwen die gesloopt of gerenoveerd worden?

Ja →

2. Bieden de gebouwen mogelijk winter-, kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen voor vleermuizen (denk aan de spouwmuur, dakpannen, kelders, luiken aan de muur, gevelbekleding, zolders, daklagen, kruipruimtes etc.)?

Nee → Nader onderzoek naar kraam-, zomer- en paar verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen is niet noodzakelijk.

3. Zijn er bomen die gekapt of gesnoeid worden?

Nee → Nader onderzoek naar kraam-, zomer- en paar verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen is niet noodzakelijk.

4. Maken de struiken, gewassen, boom (bomen) deel uit van een mogelijke route/verbinding of een essentieel foerageergebied?

N.v.t. → Nader onderzoek naar foerageergebieden en routes van vleermuizen is niet noodzakelijk.

Nader onderzoek naar vleermuizen is niet noodzakelijk aangezien er door de geplande ruimtelijke ontwikkelingen geen verblijfplaatsen, essentiële foerageergebieden of vliegroutes aangetast worden. Het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soortgroep.

5.1.5 Overige diersoorten

Matig en streng beschermde soorten amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden (Flora- en faunawet, tabel 2 en 3) zijn niet aangetroffen. Mogelijk doorkruisen enkele licht beschermde amfibieënsoorten (Flora- en faunawet, tabel 1) het plangebied. Voor deze soorten geldt automatisch de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Gezien het

ontbreken van voortplantingswater en geschikt leefgebied zijn matig en/of streng beschermde amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden ook niet te verwachten in het plangebied. De in de literatuur vermelde streng beschermde beekprik en kamsalamander (Flora- en faunawet, tabel 3) zijn elders in de omgeving van het plangebied aangetroffen. In het plangebied ontbreekt het aan geschikt leefgebied voor deze soorten. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soortgroepen.

5.2 Wettelijke consequenties

5.2.1 Flora

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

5.2.2 Broedvogels

Ontheffing voor deze diergroep is niet mogelijk. Start de werkzaamheden buiten het broedseizoen (tussen 15 maart en 15 juli).

Grote gele kwikstaart

Het wordt aanbevolen om een speciale nestkast voor de grote gele kwikstaart op te hangen, na afronding van de geplande ruimtelijke ontwikkeling.

5.2.3 Zoogdieren

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

5.2.4 Vleermuizen

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

5.2.5 Overige diersoorten

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

6 Conclusie

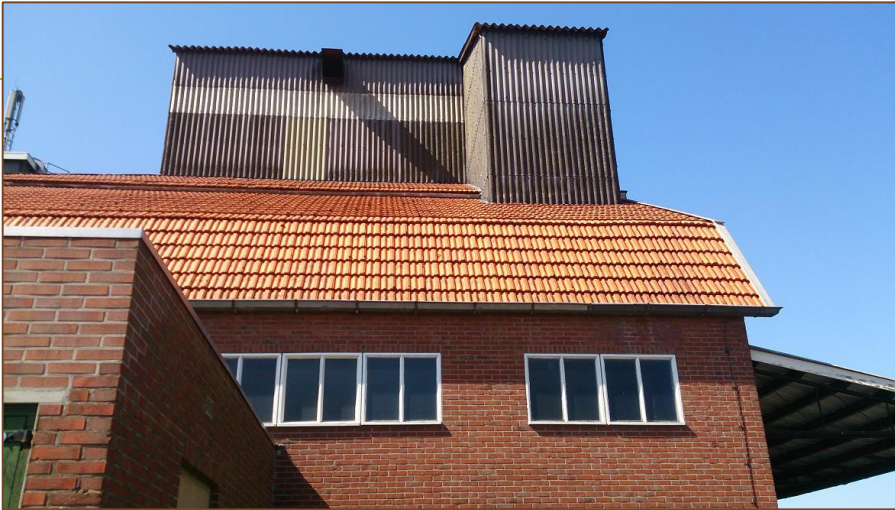
Aan de hand van de resultaten van de quickscan natuurtoets op de locatie Kottenseweg 132 in Winterswijk Brinkheurne kan de volgende conclusie worden getrokken:

Aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet noodzakelijk.

7 Bijlagen

- 1 **Impressie plangebied**
- 2 **Wettelijk kader**

Bijlage 1 Impressie plangebied

Bijlage 2 Wettelijk kader Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet beschermt planten en dieren tegen negatieve invloeden en bevat hiervoor diverse concrete verbodsbepalingen:

- beschermde inheemse dieren mogen niet verstoord, gevangen of gedood worden;
- beschermde inheemse plantensoorten mogen niet vernield, beschadigd of ontworteld worden;
- nesten, rustplaatsen en voortplantingsplaatsen van beschermde soorten mogen niet verstoord of vernield worden.

De Flora- en faunawet kent drie verschillende beschermingsregimes. Hiertoe zijn de beschermde planten en dieren onderverdeeld in drie categorieën, elke categorie kent een eigen beoordelingstoets voor ontheffingverlening (zie tabel 1).

Beschermde flora en fauna	Zonder gedragscode	Met gedragscode
Algemene soorten (tabel 1)	Algemene vrijstelling	Algemene vrijstelling
Overige soorten (tabel 2)	Lichte toets	Vrijstelling
Streng beschermde soorten (tabel 3)	Uitgebreide toets	Uitgebreide toets

Tabel 1. Beoordelingstoets voor ontheffing.

Tabel 1 maakt melding van een gedragscode. In een gedragscode is opgenomen hoe werkzaamheden worden uitgevoerd zodanig dat schade aan beschermde soorten wordt voorkomen of tot een minimum wordt beperkt. Wanneer bij uitvoering van de werkzaamheden gehandeld wordt volgens de gedragscode, en dit ook aangetoond kan worden, geldt een vrijstelling of lichtere toetsing (zie tabel 1). De gedragscode moet wel door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurd zijn, alvorens deze een wettelijke status heeft.

Flora- en faunawet, tabel 1: Algemene vrijstelling

Veel soorten die in de Flora- en faunawet zijn opgenomen, komen in Nederland algemeen voor. Voor verstoring van deze soorten bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig onderhoud, beheer of gebruik, of bij ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, geldt een algemene vrijstelling en is dus geen ontheffing nodig.

Flora- en faunawet, tabel 2: “Lichte” toets

Wanneer soorten uit de tweede categorie negatief beïnvloed worden en niet gehandeld wordt volgens een gedragscode, geldt bij de ontheffingsaanvraag de “lichte” toets. Hierbij moet aangetoond worden dat de werkzaamheden er niet toe mogen leiden dat het voortbestaan van de soorten in gevaar wordt gebracht. Werken volgens de Gedragscode

Flora- en faunawet voor de bouw- en ontwikkelingssector geeft vrijstelling voor deze categorie van beschermde soorten. Er hoeft hiervoor geen ontheffing aangevraagd te worden. Er mag echter geen afbreuk gedaan worden aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. De populatie in het gebied mag geen gevaar lopen om uit te sterven. Hiervoor moeten maatregelen getroffen worden, die opgenomen worden in een ecologisch werkprotocol.

Flora- en faunawet, tabel 3: “Uitgebreide” toets

Wanneer soorten uit tabel 3 voorkomen in een gebied dienen er maatregelen getroffen te worden om behoud van de lokale populatie, bescherming van individuen en de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen. Hiervoor dienen mitigerende en mogelijk compenserende maatregelen getroffen te worden. Om zeker te zijn of de maatregelen voldoende zijn, dienen ze vooraf beoordeeld te worden door Dienst Regelingen. Met dit besluit kan aangetoond worden dat de initiatiefnemer zich houdt aan de Flora- en faunawet. Het besluit heeft de initiatiefnemer bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen het project of vraagt om handhaving van de Flora- en faunawet.

Indien vaste verblijfplaatsen worden beschadigd of weggehaald of behoud van de lokale populatie dan wel bescherming van de aanwezige individuen niet voldoende kan worden gegarandeerd, dienen compenserende maatregelen te worden uitgevoerd én dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen. Voor deze soorten geldt echter dat alleen ontheffing wordt verleend op grond van een wettelijk belang genoemd in de Habitatrichtlijn of Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantsoorten.

Dat zijn voor Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn:

- bescherming van flora en fauna;
- volksgezondheid en openbare veiligheid;
- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

en voor Bijlage 1: AMvB-soorten:

- bescherming van flora en fauna;
- volksgezondheid en openbare veiligheid;
- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Vogels

Alle vogels in Nederland zijn streng beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- en verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Voor vogels geldt dat er alleen ontheffing

wordt verleend op grond van een wettelijk belang zoals vermeld in de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid en openbare veiligheid.

Overtreding van de Flora- en faunawet dient voorkomen te worden door het nemen van mitigerende maatregelen. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplanting- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de soorten. Het betreft hier de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld migratieroutes en foerageergebied. Om zeker te zijn of de maatregelen voldoende zijn, dienen ze vooraf beoordeeld te worden door Dienst Regelingen. Met dit besluit kan aangetoond worden dat de initiatiefnemer zich houdt aan de Flora- en faunawet. Het besluit heeft de initiatiefnemer bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen het project of vraagt om handhaving van de Flora- en faunawet.

Bescherming van vogelnesten

Tijdens werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als maatregelen getroffen worden die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mogen nesten verplaatst of verwijderd worden, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De

(fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd

Er zijn ook vogelnesten die worden aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Zorgplicht (art 2 Flora- en faunawet)

Naast bovenstaande verplichtingen voor beschermde soorten geldt bovendien voor alle soorten, plant en dier, de zogenaamde zorgplicht. In de zorgplicht is opgenomen dat alle planten en dieren een intrinsieke waarde hebben en onvervangbaar zijn. De zorgplicht is een fatsoenseis en houdt in dat bij menselijk handelen voldoende zorg in acht genomen wordt om in het wild levende planten en dieren zoveel mogelijk te beschermen.

Staring Advies
Jonker Emilweg 11
6997 CB Hoog-Keppel
T 0314 641 910
info@staringadvies.nl
